

unge Folk til deres Gaard — den laae kun et Par Mil bort — og blive der otte Dage eller Nefsten af Sommerferien. Hvilken Udsigt til at tumle sig paa Marken, i Loer og Lader, mellem Heste og Høffolk! Den raske, muntre Dreng ventede blot paa et Vink af sin forrige Lærer, for at springe op paa Vognen og sætte sig hos Rudsken. Vinket blev givet, han var i eet Sæt oppe, og Vognen rullede afsted.

Derjom vort Syn og vor Erfaring ikke vare saa indskrænkede og begrændsede, da vilde man ved mange, endog ubetydelige Begivenheder i vort Liv opdage andre, der foregaae milevidt derfra og dog ere bestemte til at blive betydningsfulde for os. Samme Dag, ja samme Øjeblik, da Johannes sprang med et let Sind op paa Vognen for at høre boel, blev i Konferentsraad Falkmanns Huus i Kjøbenhavn et endnu ungt, blegt Fruentimmer ført ind i Dagligstuen af Husets Frue. Det var Amalie. Hendes Broder, Konferentsraaden, der nu trængte til hende, havde forlangt hende over til sig, og Amtmandinden fandt ikke længere nogen Grund til at lade hende blive hos Præstefamilien. Hos denne havde hun tilbragt nogle triste Aar, men, som det syntes, fundet sig deri med Taalmodighed. Nogle Partier, der vare blevne hende foreslaaede, havde hun viist tilbage med Beslemthed, og erklæret, hun vilde forblive ugift. Amtmandinden meente dog, at denne Bestumning kunde brydes, naar hun kom til Kjøbenhavn og i muntere Omgivelser. Udfaldet viste, at hun foretog sig.

I det Bærelse, Amalie fortes ind i af Fruen, saae man en særdeles smuk lille Pige paa hende tre Aar, med blonde, krollede Haar og klare, næsten lysende Dine, sidde paa en lav Tabouret midt blandt sine Døtter og sit Kjøffentoi. „Marie! sagde Moderen, der er din Tante Amalie. Kom hid og hilsl paa hende!“ Barnet reiste sig, men saae taus og sty paa den Fremmede. Da Fruen siden gik ud, nærmede Amalie sig Marie og sagde: „Kom du kun hid til mig, min lille Pige. Jeg har i min Komme noget Godt, jeg har bragt med til dig.“ Marie lod sig ikke

røre deraf, men blev ved at stirre paa den nye Tante. — „Nu, min Pige, sagde denne venligt, kom kun! Du skal selv hente det op af min Komme.“

Hvorfor siger du Dumme? svarede endelig Marie; det hedder jo Komme.

Denne grammatikalske Bemærkning var rigtig. Amalie, der al sin Tid havde levet i Jylland og meget paa Landet, var ikke fri for Provindsialisme i sin Udtale. Som man maaskee veed er det Husets Born, endog de mindre, der i Almindelighed ere de urætteliggste Sprogrettere i Familierne. Det gaaer især ud over det jydsk og sjællandske Lyende, der maae doie meget af disse smaa Linguisters spottende Bemærkninger.

Fruen kom i det Samme ind igjen, fulgt af Konferentsraaden, der bød sin Eosler Velkommen, og gjorde hende mange Spørgsmaal om jydskt Venner og Bekjendte, men hvortil Amalie lidt empfindlig svarede, at hun Intet kunde sige herom, da hun, som han vidste, i lang Tid havde levet adskilt fra dem Alle.

Det var disse fire her samlede Personer, Johannes engang skulde komme i saa noie Berøring med; det var i denne Kredts han skulde modtage Ungdommens første, snart henrykkende, snart smertelige Indtryk.

(Fortsættelse.)

Om Huusvæsenet og Pigeborns Opdragelse.

(Fra en Dame til Den, paa hvem det passer.)

Uf den ovenstaaende Titel sees det strag, til hvem min Tale er rettet — til hvem uden til Dig, hvis Bæsen og Virksomhed er indeholdt i dette ene Ord: en Huusmoder, en Qvindes hoieste og vigtigste Hverv. De Anskuelser for Borneopdragelsen, Du her vil støde paa, gjælde kun for smaa Pigeborns Opdragelse, og Du vil see, at denne, efter min Mening bør foregaae i deres Hjem og ved Dig. Dine Souner kan Du sende i Skoler udenfor dit Huus; thi de kan ikke tidligt nok vænnes til at færdes i Livet, taale al Slags Temperatur; dine smaa Piger ere finere Planter, som

bor groe under dine Dine, under din Opfugt, og ikke i vore Institutcaserner. De fleste af vore Pigeinstitutter ere omtrent saa forkeerte som muligt. Betragt kun engang, hvor vore Institutter ere placerede i Hovedstaden, og Du vil forbauses. Istedenfor at lægge dem paa stille, affides Steder, har man dem midt i Commercen. „Det er nødvendigt,“ ville vore Institutbestyrerinder sige, „thi Børnenes Forældre fordrer det,“ men de, som skulde være de Ledende og Styrende, bor ikke sætte deres Villie tilside, for at lade det Uvæsentlige blive det Væsentlige. Det er muligt, at dette ikke kan rettes, derfor behold din Datter hjemme. Det er ugracieust, at Pigeborn skulle vandre paa Gaden i hvad Veir det end er; de opdrages formeligt til smaa Gadestrygere, saa at Abraham af Santa Claras Ord kan anvendes paa dem: „Frauengassen, nicht Frauenzimmer.“ Ja, det er utroligt, hvor vidt Smagløsheden hos enkelte af vore Institutricer i dette Punkt kan gaae. Her var engang et af vore første og største Institutter paa Østergade, hvor der boede en Viinhandler i Kjelderens, en Conditør i Stuen og et Hotel var ligeoverfor, hvor Probenreutere fra alle Verdenskanter og andre lapsede Reisende og Dagdrivere hele Dagen laae i Binduet og lorguetterede deres unge Gjenboer. Disse smaa Piger, hvoraf nogle ikke vare saa smaa endda, skulde altsaa nu passere Østergade to Gange om Dagen, udsatte for at mødes med Gæster fra Conditoret, Viinkjelderens og Hotellet, hvilke godt vidste at passe den bestemte Tid, da de smaa Damer maatte passere Revue for deres profane Blikke. Skulde man nu ikke troe, at Forældrene til disse Børn havde havt saa megen Tact, at selv om de ingen Anelse havde havt om Andet, end at deres Emaadøttre saaledes idelig maatte passere Østergade, havde taget deres Børn fra en Bestyrerinde, der saa lidet vidste, hvad der skiftede sig? Men nei! Havde en eller anden beangstet Moder henvendt sig til samme Dame med Besvælinger over Skolens Veliggenhed, vilde hun upaatvivlelig have svaret hende: „Min Gud, de Børn! hvem troer De seer paa dem?“

Luther har sagt: „Den evangeliske Præst bor være gift og Familiefader.“ Fra disse Forhold kan han komme som den Erfarne til dem, der trænge til hans Veiledning og Trost, og som den Erfarne mødes han ogsaa med en hjerteligere Tillid. Det Samme gjælder om de Qvinder, der stille sig i Spidsen for den qvindelige Opdragelse. Have de ikke selv levet et frist og normalt Liv med Alt hvad det fører med sig af Ondt og Godt, kan de ikke med Sikkerhed staae som Ledere for de Ungres Uddannelse. I enhver Skole findes en eller anden ung Elev, der saa at sige er kommen gammel-klog og hvad man kalder begavet ud af Moders Liv. Det er sædvanlig disse Statter, der dannes til Gouvernanter og Institutricer; paa Grund af deres Lethed til at lære blive disse unge Piger, ved den uhyre Proppen af Lærdom, berovede den ungdommelige Duft, som netop hos dem, fremfor hos Noget, burde pleies og udvikles. Deres Ungdom gaaer hen med at perfectionere sig i alle Retninger; de hørte Roes af Lærerne og Roes af Forældrene, der ikke betænke, at ved al denne for Qvinden oversflodige Indsugen af gamle Lærdomme, forsømme de at udvikle Hovedsagen: det unge, friske Liv i dem selv; de opgive at leve, for at lære: de ere gamle og blive gamle, og af disse stakkels Qvinder udvikle sig da disse Institutricer, der svare: „Hvem troe I see paa de Børn?“ Men nu, I Mødre! have I da reent glemt, hvilke Tanter, Hølelser, Erfaringer I selv have oplevet i en Alder af ti å elleve Aar? Hvorofte I ere blevne forfulgte af Herrer paa Gader og Stræder; hvor ofte I med Hjertebanken have løbet, i Skræk for disse Uhyrer; hvorofte I gjerne vilde have fortalt det ved Eders Hjemkomst, men deels af en ubetvingelig Undseelse, og deels fordi det manglede Eder paa Ord til at udtrykke, hvorfor I egentlig vare angste, gjemte det taust hos Eder selv; hvorledes I ogsaa have modt Blik af bestednere unge Herrer, Blik, som satte det lille Hoved og Hjerte i Bevægelse, og hvoraf der digtedes i al Ustyldighed Begyndelsen til en lille Roman; men Institutricerne blive ved at sige: „De Børn, hvem

seer paa dem?" Og I troe dem paa deres Ord. — Ved denne idelige Loben paa Gaden udvikler sig desuden hos Skolepigen en coquet Forfængeligheds-Djævel, som ofte lægger Grundstenen for hendes øvrige Liv. Den forargelige Skik, som Forældre have, at maie deres Børn ud, saa de alle ligne Børn ved en Linedandsfertroupe, er af yderst skadelig Virkning for dem. At gaae bag ved et saadant pyntet Barn, og see de stjaalne Blik, det sender bagud, for at see, om ogsaa Pynten gjør den behørigte Virkning paa de Forbigaaende, om de vende sig, for at betragte hende, er et smerteligt Eyn. Man kan med Visshed paa-staae, at en eneste Spadsferetour af denne Art, som blev kronet, hvis Virkning endog saa har overgaaet Barnets dristigste Forventninger, kan lægge Spiren til Flaubed og Ublufærdighed for hele Livet; thi desværre, ikke mange af de københavnske Børn sige som hiin lille Pige: „Gud veed, hvad Hundene ville sige til al denne Pynt?" Og saadan et Barns Ubefattpynt kan desværre smitte en heel Skole, saa den faaer sine egne Moder; og de Børn, som ikke i deres Hjem kan sætte disse Moder igjennem, blive ugleete af de Andre, — den, som bekjendt, største af alle Straffe.

I vore Pigeinstituter læres paa eengang for Meget og for Lidet; for Lidt for at det kan sætte rigtig Mod, for Meget til at faae Pigerne selv til at troe, at de Intet kan. Ved at opdrages i disse Qvindel-Caserner blive de ganske rigtig smaa Soldater i det qvindelige Emancipations-Regiment. Med mandlige Fordringer til Livet, med Suk og Klager over, at de kun ere Qvinder, der ikke have Lov til at sætte sig ud over alle Former, staae de der sig og færdigt med høirostede Meninger om Politik, Poesie, Kunst; sværme for berømte Personer, for Skuespillere og Skuespillerinder, sende anonyme Bouquetter til de første Actører, som de Gæste, hvori det Guddommelige aabenbarer sig for dem, og saaledes faaer Du dem trætte og blaserede til dit Hjem.

Nei, behold din lille Pige, høre Lærerinde, hos Dig selv; lad det udgjøre det Vigtigste i dit Liv, at

lære og veilede hende. Hun behøver ikke saa megen Verdom, som man har indbildt Dig; hvad hun behøver, kan Du lære hende, hvis Du vil; og Du vil, hvis det kunde lyffes mig at gjøre tydeligt for Dig, hvad hun og Du tabe, isald Du ikke vil. Jeg hører Dig alt udbryde: „Gud! Hvor skulde jeg faae Tid at lære mine Børn? Jeg har nok at tage vare!" — Og hvorfor har Du ikke Tid? Hvad har Du da at bestille? Dit Hus holdes rent af dine Piger; din Vask stryges af disse. Klæder til Dig og dine Børn syes af Andre; Du gaaer ikke paa Torvet og gjør Indkjøb til dit Hus — naar Du nu tillige ikke lærer dine Børn, hvad tager da din Tid? Besøg, som Du modtager, og Besøg, som Du afsætter. Ved begge heder Du Dig i Grunden, og uagter Du ikke siget Dig det selv, saa bidrager den Tomhed, som findes heri, til din Utilfredshed og Brantenhed ved Livet. Du henfalder til Længsindighed over at dette Liv giver Dig saa Lidt; Du higer efter Noget, Du ikke selv veed, hvad er, og bliver i din Lediggang mere og mere usikkert til al Virksomhed og til at udfylde din rette Plads. Dette er dit selvvalgte Liv. Og hvad har Du ikke i din Nærhed, isald Du forskod at gribe det! Naar dit Barn med usigelig Trostydighed lægger sin Arm om din Hals, og, for at tilfredsstille sin Vidbegjerlighed, beder Dig om Svar paa de Tanker, som ere opstaaede i den lille Hjerne — kan Du da sole Tomhed? Ja, desværre seer man kun altfor ofte, at Modre ere betrovede Sands, Die og Dre for den guddommelige Navnet, som udstrømmer saa ubestrideligt fra smaa Børns Læber. Hvo maa ikke henrives af den Nøenhed, af den himmelske Umiddelbarhed, hvormed et Barn kan spørge om de bedste Interesser, uden at det aner sin Kløgt, naar det med det lille Ansigt trykkes paa Nuden, stirrende op mod Himmelen, kommer med Spørgsmaal og Bemærkninger, hvori det Guddommelige i denne lille Sjæl ret aabenbarer sig? Hvo kan da i dette Selskab sole Tomhed? Og dog har jeg seet Modre, som have svartet utaalmodigt, og have stødt den lille Spørger

faaer, før at formlide Dig, det er en oprigtig Anger over at jeg har syndet saavel som Du. Hør derfor med Taalmodighed og et hjærtligt Sind paa mig, og overvei mit Forslaa, inden Du forfatter det.

Det er min Overbeviisning, at enhver Moder kan, ifald hun vil, selv oplære sine smaa Pigebørn i de Lærdomme, som i Almindelighed ere nødvendige for dem; og skulde hun i Et eller Andet trænge til Hjælp, vil den i al Fald blive saa ringe, at hun ikke derfor behøver at sende dem ud af Huset. Jeg mener, at naar en lille Pige har lært at læse, skrive sit Modersmaal, lidt Regning, og saa meget af Lydsf og Gramf, at hun kan læse inden i en Bog, da har hun for det Første lært hvad hun behøver af boglige Kunster; hvad der ellers hører til for at danne et Menneske bør hun selv kunne bibringe sig i en ældre Alder, ifald hun har Gvne dertil, og har hun den ikke, saa ere disse Lærdomme dog døde Skatte for hende. Af Musik kan Du lære hende Moderne, en Scala, og et lille let Stykke efter Noder — kan hun dette, og ikke selv gaaer videre paa egen Haand, saa opgiv et Talent, som din Datter ikke har, og spild ikke Tiden paa en Færdighed, som hun ved første, bedste Leilighed lægger paa Hylde. Disse ringe, boglige Lærdomme mener jeg kan gaae for sig som en Leg, og uden at Du eller BARNET ret veed, hvorledes det er gaaet til; men begynd saa tidligt som muligt derpaa. Tilbedeffor at lære dit lille Barn at sige ba a ba, ba hu, kan Du ligesaa godt strax lære det Noget, det siden kan have Nytte og for Øieblikket ligesaa megen Fornøielse af. Jeg har kjendt et Barn paa tre Aar, der kunde sige alle Hovedstæderne i Europas Lande, og hvad de berømteste Konger hed i disse Lande, og det var en af hendes bedste Lege, naar man kun vilde udspørge hende derom; et andet Barn, der i sit fjerde Aar læste som en Vogen i enhver dansk Bog, man lagde for det; og disse Lærdomme, som BARNET i en ældre Alder ofte bruger saa mange og morsommelige Aar til, havde det faaet som en Leg, uden at det vidste hvorledes. Den hellige Historie bør Jagen lære din Datter uden Du selv; ved at overlade denne Rettighed til Andre, løser Du et af de vigtigste Bånd mellem Dig og dit Barn. Hvad hun saa herefter glemmer i Livets hvirvel, denne Lærdom vil hun aldrig glemme; thi den vil være hende saa nød-

vendig at ere som Aandebrottet, der stiger op til det Høieste; og med dette Høieste vil da dit Billede være uadskillelig forenet indtil hendes Dod. Naar dit Barn er saa gammelt, at Du i hvilende, eensomme Timer kan fortælle det Eventyr og Sagn, fortæl det da de delilige Historier af det gamle Testamente; man kan ligesaa godt fortælle det de hellige Historier, som proppe det med overtroiske, dumme Børnefortællinger; tro mig, det kan bedre fatte og beholde dem, end de andre; thi, tag den Uvendselse bort af de nymodens Børneeventyr, som de Bøgne, med deres Erfaring i Livet kan lægge bag ved det Sagte, og see saa, hvad det bliver tilovers for BARNET af fryd og ved. Bryd Dig ikke om, at det ikke kan gjøre Mele for, hvad Du har fortalt det; ved at fortælle det atter og atter vil det forstaae saa meget deraf, at det vil have en god Fornemmelse af hvad der ligger deri, uden at kunne forklare det med Ord. Og gaaer det os Bøgne ikke ofte ligesaa? Hvormangt et Digt læse vi ikke, uden at vi formaae at give vor Genryttelse Ord, men en led Fornemmelse gennemstrømmer os ved Læsningen, vi have faaet Duffen deraf, det vil sige, det Bedste. Ved at dit Barn saaledes groer op i Skyggen af de hellige Historier, vil Du paa en sund og naturlig Wei vække dets Phantasi og ligesom vande den spæde Mante med en hellig Regn, som vil være frugtbar for dets hele Liv. Er Umgangen med Børn som den her være, da maa hele Dagen gaae hen med smaa Lærdomme, uden at BARNET veed eller tænker paa, at det belæres. Der er en Trang hos alle Børn til evindelig Spørgen, og det er jo naturligt, naar man betænker, at dette lille Menneske sees og hører Alt for første Gang i Livet; sid det da ikke bort med dine korte Svær; væk dets Souds for Hæder, Stjernet, Sker, Viind og Veir; beuyt din Umgang med det fornuftigt, og Du vil lære selv idet Du underviser. Den megen Muden og Børnesnak, hvori der ingen Mening er, gjev Børnene pjattede fra Svøbet af; men ogsaa maa Du varme dem til Taalhed, naar de lulef Virketligt have at sige. At kunne være laus er en vigtig Lærdom; i Taalheden er det at Taulerne faae Form og danne sig; og man samler i den Fortaad til nye Tauler og ny Tale. (Stines.)

Spectatrix.